

TOELICHTING INFOGRAPHIC “WAD GAAT OM- SAMEN SCHONE WADDEN (FRIESLAND)

Het programma [Wad Gaat Om](#) is een meerjarig samenwerkingsprogramma gericht op het terugdringen van plasticvervuiling in en rond de Waddenzee en de Waddeneilanden. Het programma verbindt overheden, ondernemers, onderwijsinstellingen, maatschappelijke organisaties en bewoners in één gezamenlijke aanpak.

De kern van het programma is tweeledig:

- het voorkomen dat plastic in het Waddengebied terechtkomt
- het opruimen en verwerken van bestaand plastic afval

Daarmee wordt gewerkt aan een structurele systeemaanpak in plaats van losse interventies.

De Waddenregio is daarbij een logische plek om te beginnen. Het is een uniek UNESCO-gebied met sterke gemeenschappen op en rond de eilanden. Kleine schaal, korte lijnen en hoge betrokkenheid zorgen ervoor dat nieuwe aanpakken hier snel zichtbaar resultaat kunnen laten zien. De provincie Friesland is trekker en financier van het programma.

Deze infographic laat zien hoe Wad Gaat Om stap voor stap werkt aan schonere Wadden: van opruimen tot voorkomen, van gedrag tot systeemverandering.

Waarom dit nodig is

Plastic hoort niet in de Waddenzee. Toch komt het er dagelijks terecht.

Via [scheepvaart, visserij \(44%\) en recreatie \(30%\)](#), spoelt afval aan op stranden en in natuurgebieden. En dat is geen uitzondering, maar structureel zichtbaar in metingen:

- Gemiddeld **328 stukken afval per 100 meter strand**
- Gemiddeld **332 stukken afval per 100 meter rivieroever**

Wat begint als zwerfafval, eindigt als een ecologisch probleem. Plastic breekt af tot microplastics, verspreidt zich door water en bodem en komt uiteindelijk in de voedselketen terecht.

De schade is direct zichtbaar: dieren raken verstrikt, ecosystemen raken verstoord en opruimen wordt steeds moeilijker zodra plastic zich verspreidt. Daarom is opruimen alleen niet genoeg. De stroom moet worden gestopt.

Achtergrond bij gegevens infographic

Wat “Wad Gaat Om” anders doet

Wad Gaat Om pakt het probleem aan op meerdere fronten tegelijk. Niet één maatregel, maar een combinatie die elkaar versterkt. Hiervoor zijn zes werkpakketten ontwikkeld. Hieronder worden een aantal concrete acties benoemd, maar er gebeurt nog veel meer!

1. *Structureel opruimen*

Wad Gaat Om zorgt dat afval niet blijft liggen, maar actief wordt verwijderd uit het gebied. Inmiddels hebben al 915 vrijwilligers meegedaan met [opruimacties](#) in het Waddengebied. Wil je meehelpen met opruimen? Met de [Schoon Strand toolkit](#) van stichting De Noordzee leer je waar je op moet letten en hoe je veilig het strand kan opruimen.

Zo wordt het gebied niet alleen schoner, maar groeit ook de betrokkenheid om het schoon te houden.

2. *Preventie en reductie*

Voorkomen is beter dan opruimen. Ondernemers en overheden worden getraind om minder plastic te gebruiken, bijvoorbeeld via hun inkoopbeleid en dagelijkse keuzes. Inmiddels zijn [64 ondernemers](#) actief aan de slag gegaan met minder plastic.

Ook de retail wordt op weg geholpen: er is een plasticvrij schap in de supermarkt ontwikkeld, zodat consumenten direct minder plastic tegenkomen.

3. *Introduceren en ontwikkelen van alternatieven*

Goede alternatieven van materialen voor plastic helpen bij het terugdringen van het gebruik. Daarom wordt samen met partners gewerkt aan producten van biobased materialen. Deze materialen zijn beter afbreekbaar en verminderen de kans dat afval in de natuur blijft circuleren. Een concreet voorbeeld is de ontwikkeling van een [biobased strandset](#) die traditionele plastic varianten kan vervangen.

4. *Bronaanpak havens en binnenwateren*

De Waddenzee stopt niet bij de kust—en plastic ook niet. Samen met [Noria](#) wordt via opvang- en meetsystemen in kaart gebracht hoeveel plastic via rivieren en kanalen richting de Waddenzee stroomt en waar dit precies vandaan komt. [Hier vind je de eerste resultaten van de metingen](#). Die inzichten maken het mogelijk om vervuiling bij de bron aan te pakken. Daarnaast wordt gekeken waar wet- en regelgeving effectieve oplossingen soms nog in de weg zit.

5. *Systeemaanpak*

Plasticvervuiling houdt zich niet aan grenzen van provincies of gemeenten. Daarom werkt Wad Gaat Om als een lerend en opschaalbaar programma. Wat hier werkt, kan ook elders toegepast worden in Nederland. Het programma fungeert daarmee als proeftuin

én voorbeeld voor andere kust- en riviergebieden die met dezelfde problematiek te maken hebben.

6. Gedragsverandering en communicatie

Via communicatie, campagnes en praktische tools wordt bewustwording vergroot bij inwoners, bezoekers en ondernemers in het Waddengebied. Het doel is niet alleen informeren, maar vooral gedrag veranderen: minder plastic gebruiken, bewuster weggooien en actief bijdragen aan een schoon gebied.

Kostenbesparing

Naast ecologische schade leidt plasticvervuiling ook tot directe maatschappelijke kosten. De totale kosten voor het voorkomen, opruimen, monitoren en verwerken van zwerfafval in Nederland komen voornamelijk terecht bij gemeenten: 94%. De totale jaarlijkse kosten voor gemeenten komen uit op 281 miljoen. Daar ligt meteen de kans: elke kilo afval die je voorkomt, bespaart geld én natuurverlies.

Bronnen

<https://wadgaatom.nl/>

<https://www.rijksoverheid.nl/themas/klimaat-milieu-en-natuur/afval/kunststofafval-in-zee-plastic-soep>

<https://www.noordzee.nl/zorgwekkende-resultaten-strandafvalonderzoek/>

<https://www.schonerivieren.org/nieuwsbericht/resultaten-voorjaarsmeting-2024-bekend/>

<https://wadgaatom.nl/648-2/>

<https://wadgaatom.nl/met-minder-plastic-ondernemen-wad-gaat-om-traint/>

<https://wadgaatom.nl/minder-plastic-in-wadproducten-het-strandsetje/>

<https://wadgaatom.nl/hoe-noria-plasticvervuiling-bij-de-bron-aanpakt-met-slimme-monitoring/>

<https://www.noria.earth/projects/stop-plastic-van-stad-naar-wad/#report>

<https://open.rijkswaterstaat.nl/open-overheid/onderzoeksrapporten/@258329/definitieve-bevindingen-kostenonderzoek/>

<https://www.nvrd.nl/nieuws/kostenonderzoek-rws-opruimen-zwerfafval-kost-gemeenten-jaarlijks-281-miljoen/>